

Sygn. akt IX U 697/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy _____ w Gliwicach Wydział IX

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Iwona Nowak
Protokolant:	Wioleta Potrzęsaj

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2018 r. w Rybniku

sprawy z odwołania **D. P.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

przy udziale ./.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek odwołania **D. P.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 21 marca 2018 r. Znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonej prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w wysokości po 3 tony rocznie począwszy od daty złożenia wniosku.

Sędzia

Sygn. akt IX U 697/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 21.03.2018r. odmówił ubezpieczonej D. P. prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, ponieważ w podstawie wymiaru pobieranego świadczenia uwzględniono pełną wartość deputatu węglowego.

Ubezpieczona odwołała się od tej decyzji, i wniosła o jej zmianę oraz przyznanie jej prawa do ekwiwalentu pieniężnego.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniosł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji, i podnosząc, że w aktach rentowych brak jest dokumentów wskazujących na uprawnienia do wnioskowanego deputatu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona (...) złożyła wniosek o wypłatę ekwiwalentu z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla uprawnionych emerytów i rencistów z przedsiębiorstw robót górniczych.

M. P. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...)

w R., i z dniem 10.07.1994r. przeszedł z tego przedsiębiorstwa na górnictwą emeryturę.

Od dnia jego śmierci tj.(...). żona ubezpieczonego D. P. jest uprawniona do renty rodzinnej.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 06.07.2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych /Dz.U. Nr 147, poz. 1031/ ustawa określa zasady i sposoby realizacji uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla zwanego dalej „ekwiwalentem” przysługującego osobom uprawnionym z przedsiębiorstw robót górniczych za okres od 1 stycznia 2002 r. do dnia 31 grudnia 2015 r.

W art. 2 ust. 1 powyższej ustawy zawarta jest definicja ustawowa osoby uprawnionej. Są to uprawnieni do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zakładów Górniczych z dnia 21.12.1991 r., którzy uzyskali emeryturę lub rentę przed dniem 01.07.2007 r., a po dniu 31.12.2001 r. nie pobierali ekwiwalentu:

- emeryci i renciści, którzy pobierali bezpłatny węgiel w naturze od przedsiębiorstw robót

górnictwych

- osoby, które na emeryturę lub rentę przeszły z przedsiębiorstw robót górniczych

- wdowy, wdowcy i sieroty mający ustalone prawo do renty rodzinnej po byłych pracownikach przedsiębiorstw robót górniczych.

W powyższym Układzie w art. 22 uregulowano, że emerytom i rencistom oraz wdowom, wdowcom i sierotom uprawnionym do renty rodzinnej po pracowniku przysługuje bezpłatny węgiel w naturze z tym, że dopuszczono możliwość wypłaty deputatu węglowego w ekwiwalencie pieniężnym.

Na podstawie protokołu dodatkowego nr 7 z dnia 21.11.1995 r. uprawnieniami do bezpłatnego węgla objęto także emerytów i rencistów zamieszkałych w kraju, których uprawnienia powstały na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Węglowego z dnia 01.02.1980 r., i którzy korzystali z nich w dniu 25.11.1995 r.

Protokołem tym wprowadzono także do Układu art. 44¹ o treści „od dnia 26 listopada 1995 r. postanowienia art. 22 nie dotyczą jednostek, które do dnia 25 listopada 1995 r. w swoich zakładowych układach zbiorowych pracy odstąpiły na podstawie art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw /Dz.U. Nr 113, poz. 577 ze zm./ od stosowania świadczeń, o których mowa w art. 22 ust. 2 pkt. 1 w wymiarze i na zasadach określonych w Układzie Zbiorowym Pracy dla PW z dnia 1 lutego 1980 r. „

W dniu 17.11.1995 r. zawarto aneks nr 2 do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Przedsiębiorstwa (...) w R. obowiązującego od 26.11.1994 r. na mocy, którego od dnia 01.01.1996 r. zaprzestano wydawania węgla w naturze lub jego pieniężnego ekwiwalentu osobom uprawnionym do jego otrzymywania na podstawie ust. 9,10,11,12 i 17 Załącznika Nr 12 w sprawie zasady realizacji deputatu węglowego ww Układu. Aneks ten został zarejestrowany przez Okręgowego Inspektora Pracy w K. z dnia 04.01.1996 r.

Zgodnie z art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o zmianie ustawy Kodeks pracy i niektórych ustaw /Dz.U. z 1994 r. Nr 113, poz. 547/ strony uprawnione do zawarcia zakładowego układu zbiorowego pracy mogły do dnia 25.11.1995

r. zawrzeć porozumienie w kwestii włączenia uprawnień i świadczeń unormowanych w ponadzakładowym układzie zbiorowym pracy zawartym przed 01.01.1987 r., albo o odstąpieniu od ich stosowania.

Z aneksu Nr 2 z dnia 17.11.1995 r. do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Przedsiębiorstw (...) w R. nie wynika by zostało między dyrekcją zakładu a związkami zawodowymi zawarte porozumienie, o którym mowa w cytowanym wyżej art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r. Że do zawarcia takiego porozumienia nie doszło potwierdza również Okręgowy Inspektor Pracy w K..

W treści § 1 tego aneksu podano, że zaprzestaje się wydawania deputatu węglowego lub jego pieniężnego ekwiwalentu zarówno emerytom i rencistom, którzy byli do niego uprawnieni w wysokości 3 ton rocznie jak i tym byłym pracownikom, którzy otrzymali bezpłatny węgiel w naturze w wysokości 2,5 tony rocznie.

Według zeznań sygnatariuszy aneksu Nr 2 z dnia 17.11.1995 r. S. R. – dyrektora (...) z 1995 roku, J. K. – przew. Związku Zawodowego (...), K. P. – przew. Związku Zawodowego (...) i H. N. – przew. Związku Zawodowego (...) celem podpisania aneksu dotyczącego zaprzestania wydawania deputatu węglowego dla emerytów i rencistów była poprawa ekonomicznej sytuacji (...). W tym czasie przedsiębiorstwo zatrudniało ok. 2300 pracowników, na co przypadało ok. 2500 emerytów z zakładu. Od 1989 roku postępująca restrukturyzacja górnictwa i zmniejszone zapotrzebowanie na usługi górnicze obniżyło rentowność przedsiębiorstwa, które było zagrożone zwolnieniami. W celu utrzymania zatrudnienia doszło do podpisania aneksu Nr 2 z dnia 17.11.1985 r., który w zamierzeniu miał obowiązywać czasowo, aż do poprawy kondycji finansowej firmy, stąd też nie określono terminu przywrócenia wydawania deputatu. Intencją sygnatariuszy nie było wypowiedzenie Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Przedsiębiorstwa (...) w R., a jedynie czasowe zawieszenie jego postanowień. Sąd uwzględnił powyższe zeznania jako rzeczowe i przekonujące. (dowód: zeznania S. R., J. K., K. P., H. N. złożone przed tut. Sądem w sprawach o sygn. akt 103/08, 1211/09 i Sądem Apelacyjnym w Katowicach, sygn. akt IIIAUa 701/08, k.6-9 akt sądowych)

Uregulowanie § 1 aneksu Nr 2 z dnia 17.11.1995 r. nie mogło odnieść żadnych skutków prawnych wobec emerytów i rencistów, którzy prawo do bezpłatnego węgla w ilości 3 ton nabyli na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zakładów Górniczych z dnia 21.12.1991 r. /tj. przeszli na emeryturę lub rentę po 01.01.1992 r./, gdyż zgodnie z art. 241⁽²⁶⁾ kp postanowienia układu zakładowego nie mogą być mniej korzystne niżeli postanowienia układu ponad zakładowego. Pogląd taki wyraził Sąd Apelacyjny w Katowicach w orzeczeniu z dnia 20.05.2008 r. sygn. akt III AUa 282/08.

W ocenie Sądu Okręgowego skoro strony uprawnione do zawarcia zakładowego układu zbiorowego pracy nie zawarły formalnego porozumienia o odstąpieniu od stosowania uprawnień i świadczeń określonych w układach zbiorowych pracy zawartych przed dniem 01.01.1987 r. w trybie art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw /Dz.U. Nr 113, poz. 547/ to aneks Nr 2 z dnia 17.11.1995 r. do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Przedsiębiorstw (...) w R. nie może być uznany za skuteczne prawnie odstąpienie od stosowania świadczeń, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt. 1 w wymiarze i na zasadach określonych w Układzie Zbiorowym Pracy dla PW z dnia 01.02.1980 r.

Odmienne uregulowania zawarte w powołanym wcześniej aneksie nr 2 do zakładowego układu zbiorowego pracy w świetle art. 241²⁶ kp jako mniej korzystne nie wywołują skutków prawnych.

Odnosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że ubezpieczona prawo do bezpłatnego węgla w naturze nabył na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zakładów Górniczych z dnia 21.12.1991 r.

Zatem jest ona osobą uprawnioną w rozumieniu art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 06.07.2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych w wysokości 3 tony.

Między stronami jest niesporne, że Przedsiębiorstwo (...) w R. było przedsiębiorstwem robót górniczych w rozumieniu art. 2 pkt. 2 cytowanej wyżej ustawy.

Dlatego też Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w sentencji wyroku.

Sędzia